

общения облегчается, а понимание речи становится более полным и глубоким, так как речевая информация дополняется и обогащается неречевой.

При достижении достаточного уровня коммуникативной насыщенности иностранные студенты должны уметь:

- создавать собственный текст, состоящий из связных, логичных и грамматически правильных высказываний, построенных в соответствии с предложенной темой и заданной коммуникативной установкой;
- продуцировать различного плана монологические высказывания;
- понимать содержание высказываний собеседника, определяя его коммуникативный замысел и речевую программу;
- адекватно реагировать на реплики собеседника;
- свободно и непринужденно участвовать в обсуждении различных тем и проблем.

Таким образом, чтобы научить иностранных студентов свободно владеть русским языком, необходимо использовать такие приёмы тренировки, которые были бы максимально приближены к условиям реальной языковой среды. Эффективность познавательной деятельности студентов во многом будет зависеть как от стиля работы самого преподавателя, который определяется, во-первых, его уровнем образованности и культуры, во-вторых, индивидуальными особенностями обучаемых, так и от точек их соприкосновения, от совпадения их интересов.

Литература

1. Куницина В.Н. и др. Межличностное общение: учебник. СПб. : Питер, 2001. 544 с.
2. Лебединский С.И., Гербик Л.Ф. Методика преподавания русского языка как иностранного: учебное пособие. Мн., 2011. 309 с.

Пуць Л.А.

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО ОБРІУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ С. ВАСИЛЬЧЕНКА

Анотація. У статті наголошується особливостях тематики художніх творів С. Васильченка. Акцентовано на тому, що творчість Степана

Васильченка мала величезне значення. Всім серцем любив письменник природу. У художніх творах розкривав красу природи, чисті взаємні почуття, внутрішній світ людини, реалістичні картини тогочасної дійсності.

Ключові слова: художній твір, тематика, художній образ, українська література, проблематика.

В українській літературі є велика кількість визначних письменників, однак, впевнено можна сказати, що одним з них є постать С. Васильченка. У художніх творах письменник оспівував та закликав до боротьби проти гніту та експлуатації людей, саме у творах дожовтневого періоду письменник досяг ідеалу революційно-демократичного мистецтва. С. Васильченка вважають засновником нового жанру в українській літературі, а саме жанру короткої новели з соціальним мотивом та ліричним розвитком подій.

Творчу спадщину С. Васильченка досліджувала велика кількість науковців та літературознавців, серед них є М. Грудницька, В. Шевчук, Н. Шумило, І. Грушкевич, В. Олійник та ін.

Головною проблемою у творчому доробку С. Васильченка вважається доля народу. Письменник глибоко зображував внутрішній стан героїв, при чому зупиняв увагу не лише на типовості героїв та подій, а й виявляє причино-наслідкові зв'язки. Та весь літературний доробок С. Васильченка насичений патріотизмом та величезним коханням до країни та до рідного народу. Для кращого та поглибленого вивчення письменників ХХ ст. можливо переглянути електронний засіб навчального призначення з української літератури [11].

С. Васильченко у 1910 році створив новелу «На чужину», у якій зображені події переселення селян, зубожіння та занепад українського села в кінці ХІХ і початку ХХ століття. Структура новели поділена на три епізоди, кожен з епізодів розвивається по різному, але об'єднавшись разом вони утворюють цілісну картину страждання селян, які йдуть на чужину, шукати не лише щастя, а нормальні умови для існування [7, с. 278].

Деякі твори С. Васильченко не датовані, адже не відомий їх рік написання. У першому епізоді зображено прощання старого Жука з рідною хатиною, рідним краєм, та вірним другом ясенем. До нього приходить усвідомлення того, що він з дружиною бачить все це в останній раз, і разом з дружиною сіли біля будинку та мовчать згадуючи всі моменти, які були прожиті у ріднім краї.

Та окрім опису подій, велику роль відіграє пейзаж, який створює атмосферу смутку та розпачу. Саме за допомогою пейзажу, автору вдається таким чином відобразити внутрішній стан героїв, їх переживання та емоційний стан: «Тиха і смутна весняна ніч, мов молода черниця. Не чути на селі ні

гомону, ні співу. Все повилося в тіні. Біліють проти місяця хати з темними вікнами, – не то дрімають, не то щось думають» – так починається новела [4, с. 69].

Такими цитатами автор налаштовує читачів на певний емоційний стан, який у другому епізоді підсилюється зображенням нічного саду: «А в панському саду соловейко чи плаче, чи сміється, аж виляски розлягаються. Там, де кінчаються доріжки та квітники й починається дика частина саду, окутані темрявою стоять під терниною хлопець і дівчина» [4, с. 72]. Зображений соловей у саду, який в ночі чи то плаче над покинутою та пригніченою дівчиною, чи сміється над даремними сподіваннями хлопчини на краще життя. У третьому епізоді пейзаж зображує загальний настрій селян: «Веселий, ясний весняний ранок; горить на сході мало не половина неба червоним полум'ям. У сьайві рожевого ранку пишаються сади в білому буйному цвіті, немов у снігу; зеленіє молода трава по майданах і берегах. Немов для свята вирядилось і завітчалось село». Цим пейзажем С. Васильченко проводить паралель з внутрішнім світом людей та переселенців, порівнюючи їх та надаючи різючих відмінностей: «смутий настрій», «люди червоні, заплакані», «сумні пісні», «жіноче голосіння», «пекучі слова», «з очей котяться сльози» [4, с. 98].

Виразно та різнопланово письменник описує та зображує життя звичайних людей, умови їхнього проживання. Складність та неможливість проживання на рідній землі змушує вже людей похилого віку покидати рідний дім. Старий Жук ходить босими ногами по рідній землі, по власному подвір'ї згадуючи своїх предків, які також тут проживали все своє життя, та сумує, адже не має змоги продовжити своє життя у рідній стороні. Ця думка більш ґрунтовно розвинена у праці А.В. Земляської та Т.М. Шарової, стверджуючи той факт, що своє життя людина повинна прожити легко, адже життя – це політ [10].

Новела «На чужині» С. Васильченко вважається як один з найперших творів у якому зображено протест проти поміщицько-капіталістичної влади над життям українського селянства. Великий вплив на письменника мав фольклор, адже його у новелі дуже часто використано, наприклад, у сцені прощання старого з ясеню. Для того, щоб підкреслити розпач та втрату кохання молодої дівчини та парубка використано рядки з пісні: «не всі тії вінчаються, що любляться та кохаються» [2, с. 13]. Також у творі введені жартівливі та грайливі частівки, які викривають гірку іронію та осудження подій, які відбуваються у житті героїв. С. Васильченко використав у новелі різноманітні художні засоби, елегантну оповідь, насичені епітети та порівняння, через це новела вважається ліричною.

Не можливо не звернути увагу на новелу «Відьма» С. Васильченко, у якому зображено розправу батька над власними дітьми. У творі зображена родина, у якій головний герой батько Іван Крупко, під натиском мачухи та голоду, тобто вимушений обставинами, взимку вивозить дітей до лісу, та покидає їх там. Новели «Відьма» С. Васильченка та В. Стефаника «Новина» перегукуються між собою, оскільки в обох творах герої вимушені зовнішніми чинниками вбити власних дітей [9, с. 134].

Складні матеріальні умови проживання селян можливо переглянути на їх ставленні до життя, на їх поведінці та зміні у характері. Герої стають злими, егоїстичними, жадібними та приходять до злочину, цю еволюцію можливо переглянути на сюжеті новели «Відьма». С. Васильченко описує та возвеличує просту людину, тим самим принижуючи панів та попів, наголошуючи на тому, що просте селянство має вищі морально-етичні цінності. С. Васильченко у своєму літературному доробку звертається до художніх образів робітників та селян, які тяжко працюють, та у творах простежується возвеличення їх праці, розум та талант.

Та по іншому письменник ставиться у новелах до панів та попів, поневолювачів українського селянства. Найбільша неприязнь до панівного класу зображено у творі «Забута легенда». У творі зображено молоду дівчинку, яку знеславив пан. Молода дівчина побивалась у горі, захворіла та померла, та після того, як Наталку поховали, пан знущався над матір'ю ніби вона напустила побрехеньки на нього [3, с. 5]. Та попри те, що у творі точного опису пана немає, та за допомогою авторських домислів та з діалогів вимальовується жорстокий образ героя.

С. Васильченко створив твори про долі талановитих людей, це відображено у новелах «На хуторі», «У панів», «Талант». У творах відображений біль та сум за складний життєвий шлях талановитих людей, яких пригноблювали та не давали можливості розвитку через соціально-економічні умови. Вони гинули поневіряючись по чужим землям, йдучи на тяжку працю у найми, боролись за краще життя та помирали за це молодими.

Новела «На хуторі» починається символічною картиною ночі «...У темряві далекого неба зажеврїла, немов жарина в попелі, вечірня зоря» [4, с. 102]. Та ця картина супроводжується рядками пісні «Ой то не зоря, дівчина моя», знайомлячи з головною героїнею – молодою дівчиною, яка вдень та вночі працює на панщині: «На голові у неї наверхене жмутом якесь ганчір'я, довга свита підперезана білою ганчіркою, на ногах великі мужичі чоботи, а в руках – батіг. З купи ганчірок визирає мармурове дівоче личко з дуже великими пречудними очима» [4, с. 104]. Пейзаж та портрет дівчини створений на

контрасті, зображена темна ніч та біле личко дівчинки, дивовижні звуки та тиша, це підсилює художню виразність твору.

С. Васильченко дуже цікаво та виважено використовує слова, добираючи найвитонченіші, це простежується у творі «На хуторі» під час опису ночі: «німіє степ», «ховаються останні шуми й гуки», «промайнув лемішкою тінню незрячий сон», «тихо в хуторі, мов у скам'янілому царстві із давньої казки», сонне повітря», «верби стоять – не стеляться» [1, с. 133]. Автор створює легкий настрій, налаштовуючи читача на сприймання тиші та пісні дівчинки, яка співає пісню про тяжку роботу та про сирітство: : «німіє степ», «ховаються останні шуми й гуки», «промайнув лемішкою тінню незрячий сон», «тихо в хуторі, мов у скам'янілому царстві із давньої казки», сонне повітря», «верби стоять – не стеляться» [1, с. 133]. Твір наповнений сумом та жалобою до тяжкої долі, та переповнений самотністю [6, с. 340].

Під час того, як дівчина співає їй ввижається, що вона не бідна наймичка, а донька багатого пана, що вона закохана у вільного козака, і що вона вільна. Пісня доноситься до людей і до старих, і до молодих, вони заслуховуються, адже пісня сповнена тугою та бажанням волі. Люди прокидаються задля того, щоб послухати її спів, адже вже по всьому селу пішла чутка про дивачку, яка мріє та співає про волю [5, с. 148].

Творчість С. Васильченка відіграла важливу роль у розквіті української літератури. Письменник у творах передав свою найщирішу любов до рідного краю та природу, оспівуючи їх та звеличуючи. Та попри це письменник не відриває природу від людей, адже на фоні пейзажу розкрито внутрішній світ людини, їх переживання та складний шлях життя. Тому своїми творами С. Васильченко прищеплює любов до рідного краю та батьківщини, патріотизм, заохочуючи берегти свою індивідуальність та український край.

Література

1. Божук А. Концепт родини в драматургії Степана Васильченка (на матеріалі п'єси «Чарівниця») // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія : лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. Бердянськ : БДПУ, 2012. Вип. XXVI. Ч. 1. С. 131–142.

2. Божук А. Концепція гетерогенної відмінності у драматургії Степана Васильченка (на матеріалі п'єси «Недоросток») // Наукові праці: науково-методичний журнал. Вип. 188. Філологія. Літературознавство. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. 2012. Т. 2. С. 11–15.

3. Будзей О. Про бідного єврея замовте слово...: Кам'янецький відлік // Подолянин (Кам'янець-Подільський). 2002. 26 липня. С. 5.

4. Васильченко С. Вибрані твори / упоряд. текстів та передм. І.Л. Михайлина. Харків : Веста: Вид-во «Ранок», 2003. 192 с.
5. Васильченко С. Ось та Ась: Дума-казка // Живиця: Хрестоматія укр. літ ХХ ст.: у 2 кн. Кн 1. К. : Твім інтер, 1998. С. 147–152.
6. Васильченко С. Талант // Українська література: Хрестоматія для 10 кл.: для всіх типів шкіл, ліцеїв, гімназій / упоряд. Т. Харахоріна, Т. Ткачук. Донецьк : ВКФ «БАО», 1997. С. 338–364.
7. Деркач Б.А. Васильченко Степан Васильович // Українська літературна енциклопедія. Т. 1. К., 1988. С. 278–279.
8. Нестер З. Гумор і сатира в творчості С. Васильченка. К. : АН УРСР, 1962. 152 с.
9. Шарова Т. Категорія пам'яті в мемуарних творах Василя Бондаря // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Серія : Літературознавство. 2010. Вип. 1(2). С. 134–140.
10. Шарова Т., Землянська А. Життя як політ: художні домінанти творчості Володимира Родіонова: монографія. [передм. проф. І.Л. Михайлина]. Харків: Федорко, 2017. 196 с.
11. Шарова Т.М., Шаров С.В. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 39. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. С. 290–296.
12. Шумило Н. Проза Степана Васильченка: питання поетики. К. : Наукова думка, 1986. 239 с.

Рябокоть В.І.

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ТЕМА ПАТРІОТИЗМУ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ М. БАЖАНА

***Анотація.** У статті наголошується на патріотичній тематиці у творчості М. Бажана. Акцентується увага на тому, що М. Бажан – письменник-патріот, відданий син своєї країни. У його творчості бринять мотиви всенародної клятви, бойового заклику, воєнного маршу. Вірші М. Бажана патріотичні, закликають до єдності, взаємоповаги, любові до ближнього.*